







No. 365.





ASSERTIONES DE QVINTO PRÆCEPTO,

In disputationem propositæ, à Nicolao Hemmingio, in Decembri, anno Domini

1570.



Hafniæ,
IMPRESSIT LAVRENtius Benedicti.
1570.

1.

VM HOC SIT CONSILIVM legislatoris Dej, vt cum vnū præcipit contrarium vetet, & contrà cum vnum vetat, contrarium præcipiat: fit vt singularum legum decalogi sint duæ hypotheses, vna affirmatiua, negatiua altera.

2.

Sunt ergo huius quintæ legis duæ hypotheses: Negatiua, non occides, hoc est, tu homo non occides scilicet quemuis hominem. Affirmatiua, vitam proximi fouebis, conseruabis, tueberis.

3.

Ratio huius legis ex creatione hominis intelligitur, & clarè exprimitur Genes: 9. videlicet, quia homo est conditus ad imaginem & similitudinē Dej.

4.

Finis autem huius legis est, vt mutuis officijs, & mutua beneuolentia societas hominum inter sese coalescat, &

con=



conſeruetur, vt de Deo rectè doceri poſſint homines, vtq́ viuant tranquillè, quietè, honeſtè & piè in hac vita.

5.

Quicquid ergo ad hunc finem facit, hac quinta lege præcipitur, & quicquid vel huic fini aduerſatur, vel quouis modo eum impedit, vetatur.

6.

Hinc manifeſtum eſt, non ſolum externum homicidium prohiberi hac lege: verumetiam omnia quæ quouis modo gradus eſſe poſſunt ad homicidium, & quæ humanam ſocietatem, quo minus ſuauis ſit & tranquilla impediant.

7.

Hæc ſimul requiri etiam manifeſtū eſt, ex generali lege ſecundæ tabulæ, quæ eſt, diliges proximum tuum vt teipſum.

8.

Sunt autem gradus ad externum homicidium plures, vt, cogitata, affectus,

dicta & facta pugnantia cum dilectio-
ne proximi.

9.

Ex cogitatione de proximo praua, affectus fœri naſcuntur: vt impatientia, faſtidium, maleuolentia, contemptus, ἐπιχαιρεκακία, ira, odium, inuidia, indignatio, vindictæ cupiditas, & multi alij.

10.

Hinc, hoc eſt ex affectibus, proruunt dicta contra proximum, vt conuicia, probra, obtrectationes, quæ quouis gladio ſunt acutiora, magisq; animum proximi vulnerant, quã gladius corpus.

11.

Facta conſequuntur dicta, vt iurgium, inſultatio, prouocatio, pulſatio, & huiuſmodi multa, quæ in generibus enumeratis continentur.

12.

Hos gradus ſæpè excipit externum homicidium, quod eſt horrenda imaginis Dei deſtructio, ita enim Moſes ait: Gen: 9. qui effuderit ſanguinem hominis

per hominem effundetur ſanguis eius: quia ad imaginem Dei fecit hominem.

13.

Porro ab huius legis ſententia multi aberrarunt, non attendentes legitimos huius legis limites & fines, quos imprimis in omnibus legibus conſiderare oportet.

14.

Primus error eſt Manichæorum, qui limites iuſtos tranſgreſſi, legem hāc de non occidendo, interpretabantur hoc modo: non occides, ſ: vlla viuentia. Sed horum errorem confutat, non ſolum rerū conditarum conditio: verumetiam Theſis ſub qua continetur hæc hypotheſis.

15.

Secundus error eorum eſt, qui putarunt hîc prohiberi ſolummodò, ne quis alium hominem occidat, non autem vetari, ſi quis ſe ipſum occiderit: vt Samſon, Iudas, Empedocles, Cato, Lucretia, Seneca, Raſias.

16.

Tertio, hîc errant qui ſe à crimine

homicidij alienos eſſe putant, ſi rogati volẽtem occiderint. Nam hic & qui petit ſe occidi, & is qui occidit lege homicidij tenentur.

17.

Quarto, aberrant & illi ab huius legis mente, qui exiſtimant ſibi licere hoſtes Religionis, vt Mahometiſtas, & alios in Chriſtum blaſphæmos priuato arbitrio occidere. Nam poteſtatem alienam ſibi vſurpant, quod Sacrilegij quoddam genus eſt.

18.

Quinto, aberrant quoq; illi à ſcopo huius legis, qui hoc præceptum contrà publicam iuſticiam interpretantur, non diſcernentes inter hominis factum, & Dei iudicium, quod exercetur per hominem. Quare cum ſimpliciter lex ait: non occides, concludunt nullo pacto licere vllum hominem occidere, nec publica, nec priuata authoritate.

Ve-

19.

Verum cum iſta ſententia, pugnat & cum capite legis, & cum iuſticia, & cum manifeſto verbo Dei, eam fugiamus vt falſam, & humanæ ſocietatis peſtem.

20.

Manifeſta eſt lex de vindicta homicidij, Gen. 9. Item Exo: 23. maleficum non patieris viuere ſuper terram.

21.

Vt enim è re corporis humani eſt, putridum membrum maturè abſcindere, ne pars ſincera trahatur: ita ſalutis ſocietatis humanæ intereſt, noxios & pernitioſos ciues è medio tollere, ne malum vnius paulatim ſerpat in totum ſocietatis corpus.

22.

Sextus error papiſtarum eſt, qui hoc præceptum manum cohibere dicunt, & non animum, quorum vanitas manifeſtior eſt, quam vt refutanda ſit.

23.

Septimo, aberrant quoq; illi à mente huius legis, qui nullam vindictam licitè & sine peccato expeti poſſe putant, etſi enim Magiſtratui permittunt ius gladij vt Dei miniſtro, ad iram ei qui quod malum eſt fecerit: tamen pios qui perfectionis laudem quærunt alienos eſſe ab omni expetitione vindictæ debere contẽdunt. Atq; ea de cauſa prohibitionem vindictæ inter conſilia numerant, in illa falſa deſtinctione, qua dicunt Chriſtum alia præcepiſſe, alia conſuluiſſe, & hæc poſteriora ad perfectionem pertinere, illa ad promiſcuam Chriſtianorũ turbam.

24.

In huius ſuæ ſententiæ defenſionem, dicta domini, Matt. 5. ne reſiſtatis malo, item benefacite ijs qui oderunt vos: & illud Pauli, noli vinci à malo, ſed vince bono malum: item illud, mihi vindicta & ego retribuam, & huiuſmodi multa alia adferunt.

25.

Verum cum ex his dictis & similibus conantur omnem vindictam tollere, non distinguunt inter ea quæ simpliciter, & ea quæ ex parte dicuntur, qualia sunt ea omnia, quæ ad tollendam omnem vindictam torquent.

26.

Natus est autem hic error, ex eo quod omnis hæreseos fons est, videlicet, cum de re aliqua agitur, eam æstimant imprudentes ex vno scripturæ loco, non rectè intellecto, & non circumferunt animum, vt par esset, per vniuersam scripturam, dicta omnia de re proposita conferentes, quam diligentiam Epiphanius theoriã vocat: sine qua nemo scripturam rectè interpretari poterit.

27.

Est siquidem hæc Doctorum apud Hebræos sententia verissima: qui non aduertit quod supra & infra in libris scribitur, peruertit verba Dei viuentis.

Nos ergo animum per totam ſcripturam circumferentes, depræhendimus quadruplicem vindictam, videlicet, diuinam, Heroicam, ordinatam, & temerariam: quarum ſola poſtrema damnatur verbo Dei.

29.

Diuina vindicta eſt, qua ipſe Deus immediatè vlciſcitur offenſam, qua ipſius maieſtas læſa eſt. Hanc vindictam & occultè & manifeſtè exercet, ſimiliter in hac vita & poſtea, & eſt ſupra omnem legem.

30.

Hæc ſemper iuſtiſsima eſt, vt quæ ab optimo Deo proficiſcatur: tametſi eius rationem non ſatis intelligimus, vlciſcitur ſæpè peccata parentum in liberis, Magiſtratus ſcelera in ſubditis, ſubditorum in capite, vnius flagitium in multis, idq; iuſtiſsimè, quia iuſtiſsimus.

31.

Hic Dei vindicantis ſcrutari iudicia temerarium eſt, ſunt enim iudicia Dei abyſsus multa, adeo vt menſura ſenſus noſtri & rationis capi non poßint, adoremus ergo hic Dei iudicia, ac ipſum timeamus, ne in nos ira ipſius effũdatur.

32.

Heroica vindicta eſt, quæ zelo diuino accenſa, vltionem ſumit de hoſtibus Dei, huius heroicæ vindictæ exempla habemus in Samſone, qui euerſione domus hoſtes Dei oppreßit: in Elia ſacerdotes Baalim, & duos quinquagenarios cum ſuis militibus occidente: in Heliſæo conuicium non ferente puerorum: in Iudith ſanctiſsima fœmina obtruncante Holofernem: in Christo eijciente ementes & vidente è templo flagello: in Petro, qui mentientem Annaniam verbo occidit.

33.

Hæc heroica vindicta præter legem

fit

sit communem, Quare huius rationem non in lege quæramus, sed Deo illam relinquamus, qui hunc zelum vindictæ in quibusdam excitat, in testimonium suæ iusticiæ.

34.

Ordinata vindicta & legitima est, quæ sub lege continetur & ex ordinatione Dei, vel secundum rectam rationem, vel iuxta legem politicam, vel ad præscriptum verbi Dei exercetur ab eo, cui eius potestas à Deo est concessa. Hãc ordinatam voco quia oritur à bona causa, & procedit per legitima media, ad bonum aliquem finem.

35.

Hac Pater contumaciam filij punit: hac pœdagogus rebellionem discipuli castigat: hac minister Euangelij eum qui scandalo offendit, reprimit: hac Magistratus noxios ciues è medio tollit: hac latrones, fures, aliosq; hostes Rector reipublicæ cohercet.

36.

Sine hac vindicta nec domus, nec ci=

uitas, nec Ecclesia, nec regnum, nec vlla humana societas incolumis esse potest.

37.

Porrò ne hæc vindicta excedat iustos limites, duo considerentur: vnum de eo qui petit vindictam, quo sit animo, quem finem sibi proponat, quidq; eum ad vindictæ petitionem excitet. Alterum de ministro iusticiæ, cui vindicandi potestas à Deo data est, quo sit affectu, ad quem scopum respiciat, & quid illi liceat, & quid non.

38.

Qui petit vindictam sit alienus ab omni odio, in timore Dei confugiat ad remedium diuinitus ordinatum, nihil magis in votis habeat, quā salutem eius qui offendit. Atq; ita à ministro iusticiæ petat defensionem, & correctionem eius qui læsit, ac intueatur iustos vindictæ fines, videlicet, cohibitionē scelerum, pacem, et quietem societatis humanæ, æquitatis & iusticiæ conseruationem, amoti-
onem

onem ſcandali, deſtructionem regni Sathanæ, regni Chriſti propagationem, & gloriam Dei.

39.

Hos fines qui dignè æſtimat non ſolum iniuriam ſibi illatā puniri petit: verumetiam magno zelo fertur ad vindictam petendam de ijs qui vitæ turpitudine, morum leuitate, & ſcandalo faciunt vt doctrina Euangelij audiat malè apud aduerſarios.

40.

Ideo dominus mandat, vt ſi quis peccauerit te conſcio, vt illum primum admoneas ipſe, deinde idem facias adhibito fratre aliquo, tandem ſi nihil effeceris vt dicas eccleſiæ.

41.

Paulus obiurgat Corinthios conſcios ſceleris eius qui nouercam in vxorē duxit, quod ad tantum ſcelus tacuerint, & hominem qui tanti ſcandali autor fuit non coram Eccleſia accuſauerint.

42.

Verum ſi ſceleris commiſſi ratio ta-

lis fuerit, quòd accuſatus in vitæ diſcrimen incurrat, ſequenda eſt regula Bernhardi, melius eſt vt pereat vnus, quam vnitas, nec pugnat cum dilectione proximi pœnam petere de flagitioſo, eſt enim tota ſocietas humana magis diligenda quam vnus incorrigibilis.

43.

Miniſter iuſticiæ cui vindicandi poteſtas commiſſa eſt, eoſdem fines ſibi proponat, quos dixi accuſatorem debere aſpicere. Deinde ſit animo incorrupto. Tertio, ſciat ſe non ſuam vindictam exercere, ſed Dei, & non licere ſibi vel parcere cuiq̃, vel aliquem abſoluere, niſi quem mens legis excipit. Scriptum eſt enim, qui condemnat iuſtum, & iuſtificat impium, vterq; abominatio eſt coram Deo: verum hîc magna prudentia in iudice requiritur.

44.

Temeraria vindicta ſola damnatur verbo Dei (vt diximus) videlicet, cum

vel

uel is qui accusat cupiditate vindictæ ardeat, et principaliter quærit pœnam eius qui offendit & interitum: vel cum is qui iudicat legem affectibus prauis contaminat, & lætatur malo eius, de quo sumit vindictam: quod, quum fit, vterq; homicida coram Dei tribunali iudicatur.

45.

Est & temeraria vindicta, omnibus modis damnanda, quando læsus iniuriã sibi illatam per se vlcisci molitur. Nam quod Dei est proprium, ipse scelerate sibi vendicat. Sed excipio defensionis ἐν αὐτοφώρῳ necessitatem, ibi enim locum habet, vim vi repellere licet.

46.

Est & illa censenda temeraria vindicta, quæ cum exercetur à ministro iusticiæ, plus tamen mali adfert quam boni. Nulla n: vindicta cuius finis malus est, à pijs est expetenda, aut exercenda. Beluarum enim potius est quam hominum talis vindicta.